

สถานภาพและบทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมือง ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออก

A status and role of a communication for civics in local
newspaper in the Eastern Part of Thailand

สุกัญญา บุรณเดชาชัย^๑

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง "สถานภาพและบทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออก" เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กำหนดแบบแผนการวิจัยเป็นการวัดผลครั้งเดียว (One Shot Study) มีวัตถุประสงค์ ๔ ข้อ ได้แก่ (๑) เพื่อสำรวจสถานภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออก (๒) เพื่อศึกษาบทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออก (๓) เพื่อศึกษาปัจจัยเงื่อนไขและปัจจัยขัดขวางสู่การพัฒนาสถานภาพ

ทางธุรกิจของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและบทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมือง และ (๔) เพื่อศึกษาผลกระทบจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่มีต่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นประชากร คือ ผู้บริหารของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกที่ผลิตหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง จำนวน ๓๙ ชื่อ (ฉบับ) ฉบับ ๆ ละ ๑ คน รวม ๓๙ คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยทดสอบสมมติฐานด้วยค่าไคสแควร์ (Chi-square) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕

ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังไม่สามารถยื่นหยัดอยู่ได้โดยการประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์อย่างเดียว แต่มักจะต้องประกอบวิชาชีพอื่นควบคู่ไปด้วย ซึ่งอาจจะเป็นการทำสื่ออื่น หรือทำธุรกิจอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับสื่อ นอกจากนี้ยังพบว่าสวัสดิการต่าง ๆ ในองค์กรสื่อสำหรับพนักงานมีน้อย การพัฒนาบุคลากรก็มีน้อยเช่นกัน รายได้หลักของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นยังคงมาจากการโฆษณาและการทำธุรกิจอื่นมาเสริมสำหรับผลกระทบของรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พบว่ามีผลกระทบต่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการที่ส่งเสริมให้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถแสดงบทบาทของสื่อมวลชนได้แก่ การที่ผู้ประกอบการวิชาชีพส่วนใหญ่เป็นผู้ที่รักและสนใจในงานทางด้านหนังสือพิมพ์ มากกว่าครึ่งทำงานหนังสือพิมพ์อย่างต่อเนื่องมากกว่า ๓๐ ปี และแรงงานหนังสือพิมพ์จะไม่ทำให้เกิดผลกำไรมากนัก แต่นักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นก็ยังคงมุ่งมั่นในการทำงาน อีกทั้งยังเป็นสมาชิกในองค์กรวิชาชีพเพื่อประโยชน์ในการจัดทำหนังสือพิมพ์อย่างไรก็ตามยังพบว่าหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปัจจัยด้านรายได้และการถูกแทรกแซงถูกข่มขู่จากผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นที่ขัดขวางการพัฒนาสถานภาพของหนังสือพิมพ์เพื่อแสดงบทบาทในการสื่อสารถึงความเป็นพลเมือง

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า

๑. ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีภูมิหลังการศึกษาสายนิเทศศาสตร์กับ

สถานภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การมีภูมิหลังการศึกษาสายนิเทศศาสตร์ของผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสัมพันธ์กับการที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสถานภาพทางธุรกิจในระดับเข้มแข็งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ($X^2 = 2.32, p. 0.04$) โดยเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสถานภาพความเข้มแข็งที่ระดับร้อยละ ๒๙.๔๐

๒. ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพนิติบุคคลของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับสถานภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การดำเนินกิจการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภายใต้รูปแบบการจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับการที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสถานภาพทางธุรกิจในระดับเข้มแข็งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ($X^2 = 2.57, p. 0.03$) โดยเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสถานภาพความเข้มแข็งที่ระดับร้อยละ ๑๘.๕๐

๓. ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างวาระการเผยแพร่หนังสือพิมพ์กับสถานภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การมีวาระการเผยแพร่ต่อรอบไม่เกิน ๑๕ วัน มีความสัมพันธ์กับการที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสถานภาพทางธุรกิจในระดับเข้มแข็งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ($X^2 = 1.79, p. 0.03$) โดยเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสถานภาพความเข้มแข็งที่ระดับร้อยละ ๑๘.๕๐

๔. ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อ กับสถานภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า

การยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อมีความสัมพันธ์กับการที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงใต้มีสถานภาพทางธุรกิจในระดับเข้มแข็งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ($\chi^2 = 2.23, p. 0.04$) โดยเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสถานภาพความเข้มแข็งที่ระดับร้อยละ ๑๗.๑๐

Abstract

A research on 'A status and role of a communication for civics in local newspaper in Eastern Part of Thailand' was a quantitative research. The methodology was a one shot study. It included 4 objectives which were as followings: (1) to study a status of local newspaper in Eastern regional (2) to explore the role of communications for a citizen of local newspaper in Eastern regional (3) to investigate the factors that support and obstruct the development of a business status of local newspaper and a citizen's communication role and (4) to study the Thai's 2008 constitution that impacted on local newspaper. The sampling was top executives in 39 local newspaper business of Eastern regional who had been continually working in this business. Questionnaire was used as a tool. Content analysis by testing the hypothesis with chi-square and analyzed with One-way ANOVA at 95% confidence interval.

The results revealed that a status of most executives of local newspaper in Eastern regional could not survive by being only a journalist. They had another job at the same time. Sometimes they worked in other media or other business that were not related to media. Besides, the welfare for employee was very

poor, so did the staff development. The main income of local newspapers was still from advertising and other extra business. For the impact of Thai's constitution, the result revealed that it had impact on local newspaper in Eastern regional.

Furthermore, there were several support factors that encourage local newspaper in Eastern regional to act as a mass media. Most executives loved to be in newspaper business.

They were passionately interesting to work in this field. More than half of them had been in this business for over 30 years. Despite the fact that working in newspaper did not make a lot of profit, local journalist still strived to work on it.

They were also a member of press organization to help getting benefit for producing a newspaper. However, the results revealed that local newspaper in Eastern regional were stricken by the income and were threaten by the local authorities who interfered the development of newspaper's status which tried to act as a media for citizen.

The results of testing on the hypothesis revealed as followings:

1. The result of the educational background of executives on Communication Arts related to a status of local newspaper revealed that it helped to relate local newspaper to have a strong business status in significant statistic at 0.05 ($\chi^2 = 2.32, p. 0.04$) with the factors that related to strong status at a percentage of 29.40

2. The results of the testing on the coherence between local newspaper itself and its status revealed that local newspaper was

managed under the notarization of personal enterprise that related to the local newspaper to have a strong business status in significant statistic at 0.05 ($X^2= 2.57$, p. 0.03). This factor was related to a strong status at a percentage of 18.50

3. The results of the testing between the period of newspaper's exposure and a status of the newspaper revealed that the period of less than 15 days related to the local newspaper to have a strong business status in significant statistic at 0.05 ($X^2= 1.79$, p. 0.03). This factor was related to a strong status at a percentage of 18.50

4. The results of the testing between the adherence in ethics and a status of local newspaper revealed that the adherence in ethics helped to relate local newspaper to have a strong business status in significant statistic at 0.05 ($X^2= 2.23$, p. 0.04). This factor was related to a strong status at a percentage of 17.10

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ อันเป็นปีแห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมา บทบาทของสื่อหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยต่อสังคม มี

เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การทหาร การปกครอง วัฒนธรรม และอื่น ๆ แม้ว่าทุกครั้งที่เกิดการปฏิวัติรัฐประหาร สื่อมวลชนมักถูกจำกัดเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร แต่ก็พบว่าหนังสือพิมพ์ยังคงทำหน้าที่ตามวิชาชีพได้มากกว่าวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เนื่องจากหนังสือพิมพ์เป็นสื่อประเภทเดียวที่เอกชนสามารถเปิดดำเนินการเองได้ในขณะที่คลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ รัฐถือเป็นที่พิพาทของชาติที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง จึงไม่อนุญาตให้เอกชนเป็นเจ้าของ

อย่างไรก็ตาม มีประเด็นสำคัญอันควรแก่การหยิบยกมากล่าวถึงบางประการ ได้แก่

๑. ปัจจุบัน เกือบทุกจังหวัดในภูมิภาค มีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น บางจังหวัดมีหลายชื่อฉบับ แต่ดูเหมือนว่าหนังสือพิมพ์รายวันในกรุงเทพมหานครกลับเป็นที่พึ่งในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสังคมชนบทมากกว่าหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ทั้ง ๆ ที่ไม่มีใครรู้จักท้องถิ่นดีไปกว่าสื่อท้องถิ่นด้วยตนเอง ผลกระทบที่คาดไม่ถึงก็คือ ความขัดแย้งทางการเมืองของคนไทยที่คนในท้องถิ่นได้รับอิทธิพลมาจากสื่อส่วนกลางซึ่งได้ชื่อว่าเป็นสื่อกระแสหลัก^{*} รวมทั้งสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์ โดยเฉพาะสื่อเลือกข้าง จนในที่สุดนำไปสู่ความแตกแยกระหว่างคนไทยด้วยกัน^๑

๒. หนังสือพิมพ์ส่วนกลางหรือหนังสือพิมพ์ระดับชาติ^๒ สามารถให้ข้อมูลข่าวสารแก่

* สื่อหนังสือพิมพ์รายวันซึ่งมีที่ตั้งและจัดพิมพ์ในกรุงเทพมหานคร

^๑ สถานการณ์ความไม่สงบในรัฐบาลนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๑ และในรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๕๒

^๒ หนังสือพิมพ์ที่มีพื้นที่การจำหน่ายครอบคลุมทุกจังหวัดทั่วประเทศ

ประชาชนทั้งประเทศได้ครอบคลุมและทั่วถึงเพียงใด หรือมีพื้นที่ให้เรื่องของท้องถิ่นซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศได้เพียงใด โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่จัดทำและจำหน่ายในท้องถิ่นเดียวกัน แม้หนังสือพิมพ์ส่วนกลางจะมีความพยายามในการเปิดหน้าภูมิภาคเพื่อรายงานข่าวสารท้องถิ่น แต่ด้วยพื้นที่อันจำกัด ประกอบกับความหลากหลายของข่าวสารในแต่ละภูมิภาค หนังสือพิมพ์ส่วนกลางจึงต้องเลือกข่าวที่น่าสนใจและมีผลกระทบสูงในเวลานั้น ๆ มานำเสนอ ซึ่งคนต่างพื้นที่อาจไม่สนใจ ยิ่งห่างไกลจากสถานการณ์เท่าใด ความสนใจก็จะน้อยลงไปตามลำดับ ผลที่ตามมาคือ ช่องว่างจากการที่สังคมชนบทรับรู้ข่าวสารได้เพียงระดับหนึ่ง เมื่อไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารอันเป็นข้อเท็จจริงจึงปรากฏช่องว่างของสถานการณ์ที่ห่างไกลกับคนในชนบท ดังนั้น สิ่งที่อยู่ในสายตาของคนในชนบท รวมไปถึงสิ่งที่คนชนบทได้รับจึงมีน้ำหนักมากกว่าข้อเท็จจริงใด ๆ ที่อยู่ห่างไกล โดยเฉพาะเรื่องราวอีกมิติหนึ่งของนักรบการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งจากคนในชนบท แล้วได้เข้าไปบริหารประเทศ

๓. มีประเด็นปัญหาต่อไปถึงความพร้อมของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในการทำหน้าที่สื่อมวลชนเพื่อตอบสนองชุมชน ทั้งการเป็นสื่อพลเมือง* (Civic Journalism) และการตรวจสอบท้องถิ่น* ด้วยกัน โดยไม่ต้องกังวลผลอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ว่าจะกลับมาเป็นอุปสรรคต่อโอกาสทางธุรกิจ

ขององค์กร ซึ่งข้อเท็จจริงที่ปรากฏอันเป็นผลสืบเนื่องจากประเด็นปัญหาข้างต้นอาจเป็นคำตอบได้ไม่มากนักน้อย ขณะที่สื่อใหม่อย่างอินเทอร์เน็ต กำลังเป็นทางเลือกใหม่ของคนต่างจังหวัด และสื่อวิทยุชุมชนซึ่งกำลังเป็นที่นิยมแก่คนชนบททั่วไปในแต่ละพื้นที่ ความไม่พร้อมขององค์กรสื่อ จึงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อบทบาทแห่งวิชาชีพในการเป็นสื่อพลเมืองและการตรวจสอบของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

๔. ยังมีประเด็นที่ดูขัดแย้งกับสภาพการดำรงอยู่ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น นั่นคือ ยังมีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นทั้งรายวัน รายสัปดาห์ รายปักษ์ และอาจมีรายเดือน ออกเผยแพร่หนังสือพิมพ์เหล่านี้อยู่รอดได้อย่างไร ซึ่งความเป็นไปได้ที่อาจมีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจำนวนหนึ่งสามารถดำรงสถานภาพของกิจการอยู่ได้ในระดับที่เข้มแข็งโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยรายได้จากแหล่งอื่น แล้วองค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ยังไม่เข้มแข็งจะอย่างไร ข้อเท็จจริงที่ปรากฏก็คือ มีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจำนวนหนึ่งที่ไม่อาจยืนหยัดได้ (จนกว่าจะมีการสำรวจวิจัยอย่างจริงจัง) แต่เป็นที่ทราบกันว่าจำนวนไม่น้อย จำเป็นต้องหารายได้อื่นมาหล่อเลี้ยงกิจการ ปัญหาที่ติดตามมาก็คือ ถ้ารายได้นั้นเสี่ยงต่อผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) จะเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายหรือขัดต่อจริยธรรมแห่งวิชาชีพหรือไม่ โดยเฉพาะรายได้ที่มาจากงานการเมืองเนื่องจากมาตรา ๔๘ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ห้ามนักรบการเมืองถือหุ้นกิจการสื่อมวลชน

* การให้ข่าวสารความรู้แก่คนท้องถิ่น การเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม และการสร้างความเท่าเทียมทางข่าวสาร ระหว่างกลุ่มคนชนชั้นในท้องถิ่นด้วยกัน

* หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

ไม่ว่าในนามของตนเอง หรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการ หรือถือหุ้นแทนหรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่น ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการหนังสือพิมพ์ หรือวิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจกรรมดังกล่าว^๖ ซึ่งข้อเท็จจริงอันเป็นที่ทราบกันก็คือ มีผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์ที่ทำงานการเมืองตำแหน่งต่าง ๆ ในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น บุคคลเหล่านี้ทำอย่างไรระหว่างความอยู่รอดของกิจการกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพและกฎหมาย โดยเฉพาะประเด็นสำคัญยิ่งที่เมื่อคนหนังสือพิมพ์ไปทำงานการเมืองเสียแล้ว จะตรวจสอบองค์กรส่วนท้องถิ่นให้เกิดความเป็นธรรมได้อย่างไร และโดยไม่ถูกมองว่ามีผลประโยชน์ทับซ้อน

ทั้งนี้ประเด็น ที่ได้กล่าวมาข้างต้น เป็นเรื่องใหญ่ที่น่าสนใจเมื่อพิจารณาจากจำนวนประชากรทั้งประเทศกว่า ๖๓ ล้านคน และเมื่อตัดประชากรกรุงเทพมหานคร ๑๐ ล้านคนเศษออกไป ก็ยังเหลืออีกกว่า ๕๓ ล้านคน ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ^๗ ยังต้องพึ่งพาอาศัยข่าวสารข้อมูลจากสื่อมวลชนส่วนกลาง ซึ่งมีพื้นที่เพียงน้อยนิด ท่ามกลางช่องว่างทางข้อมูลข่าวสาร และความไม่พร้อมของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

ในปัจจุบันหนังสือพิมพ์ไม่ได้มีวงจำกัดอยู่แต่เฉพาะส่วนกลางเท่านั้น แต่ยังมีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในส่วนภูมิภาคที่ทำหน้าที่นำเสนอข้อมูล

ต่อประชาชนในส่วนภูมิภาคและมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งนี้จากการศึกษาของประสาน สุกใส (๒๕๔๙) พบว่าสิ่งที่ เป็นจุดอ่อนอย่างชัดเจนของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีหลายมิติ อาทิ ความไม่แน่นอนของการตีพิมพ์ว่าเป็นรายวันหรือรายสัปดาห์ การไม่มีกลุ่มเป้าหมายผู้อ่านที่ชัดเจน ตลอดจนขาดการพัฒนาคุณภาพหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงใต้ไม่ได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากสังคมและผู้อ่าน ทำให้ไม่สามารถสร้างฐานผู้อ่านให้เพิ่มขึ้นได้ เป็นการยากแก่การที่จะพัฒนาเชิงธุรกิจให้เป็นองค์กรวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่มั่นคงและยั่งยืน ถึงแม้ว่าหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงใต้มีความพยายามที่จะทำหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ในบทบาทของการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองในการสร้างสรรค์ชุมชนท้องถิ่น แต่ปัจจุบันจากงานวิจัยของสุกัญญา นูรณเดชาชัย (๒๕๕๐) กลับพบว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของจังหวัดชลบุรี ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้ไม่ดีพอ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงใต้จะต้องเข้าใจและตระหนักถึงข้อจำกัด และสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่น อีกทั้งปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการที่จะนำไปสู่การนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสังคมท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุถึงพันธกิจทางสังคมต่อชุมชนท้องถิ่นของตน จากผลของการศึกษาข้างต้นจะเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงใต้

^๖ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๔๗ ก สิงหาคม ๒๕๕๐ หน้า ๑๔

^๗ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๑

กัซซาของผู้รับสารว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ตามบทบาทของการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด

ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาหนังสือพิมพ์ มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จะศึกษาถึงสถานภาพและบทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบถึงจำนวนชื่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ยังคงออกเผยแพร่ วาระที่ออก ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์ และความมากมายของการทำตามหน้าที่ตามบทบาทของการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมือง คำตอบที่ได้จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์แก่ธุรกิจสื่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับประเทศ รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาการและวิชาชีพนิเทศศาสตร์ตลอดจนวงการหนังสือพิมพ์ต่อไป

คำถามนำวิจัย

๑. สถานภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นอย่างไร และการดำรงอยู่ของสถานภาพได้แสดงบทบาทหน้าที่สื่อมวลชนเพื่อประชาสังคม หรือเพื่อการพิทักษ์ผลประโยชน์ทางการเมืองและธุรกิจ

๒. บทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นอย่างไร และในแต่ละจังหวัดมีบทบาทแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๓. สถานภาพและการแสดงบทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออาศัยปัจจัยเกื้อหนุนใดบ้าง และต้องเผชิญกับอุปสรรคใดบ้าง

๔. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและแนวทางการปฏิรูปหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือบนพื้นฐานของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ควรเป็นเช่นไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อสำรวจสถานภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๒. เพื่อศึกษาบทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๓. เพื่อศึกษาปัจจัยเกื้อหนุนและปัจจัยขัดขวางสู่การพัฒนาสถานภาพทางธุรกิจของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและบทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมือง

๔. เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิรูปหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นบนพื้นฐานการปฏิรูปสื่อตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาสถานภาพและบทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ทั้งค้นหาปัจจัยเกื้อหนุน ปัจจัยขัดขวาง เพื่อนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๐ และการปฏิรูปสื่อ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

๑. ขอบเขตประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการผลิตและจำหน่ายเผยแพร่เป็นประจำมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น ๓๙ ชื่อฉบับ จากทุกจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ คน รวม ๓๙ คน โดยการวิจัยเชิงสำรวจใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

๒. ขอบเขตระยะเวลาในการศึกษา กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนสิงหาคม ๒๕๕๒ โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ยังมีการผลิตและออกจำหน่ายเผยแพร่มาจนถึงปัจจุบัน ทั้ง ๘ จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๓. ขอบเขตเนื้อหาที่ศึกษา การศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาขององค์ความรู้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โดยแบ่งออกเป็น ๕ ส่วน คือ

๓.๑ ลักษณะประชากรศาสตร์และภูมิหลัง

๓.๒ ลักษณะและโครงสร้างขององค์กรหนังสือพิมพ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๓.๓ ลักษณะกายภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๓.๔ บทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๓.๕ ผลกระทบจากรัฐธรรมนูญที่มีต่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เข้าใจสถานภาพและบทบาทของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๒. ตรวจสอบบทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๓. เข้าใจและสามารถรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัจจัยเกื้อหนุนและปัจจัยขัดขวางสถานภาพทางธุรกิจและบทบาทในการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๔. ทราบผลกระทบของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนที่มีต่อการดำเนินการของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำเสนอแนวทางการปฏิรูปหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นบนพื้นฐานการปฏิรูปสื่อตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สมมติฐานการวิจัย

สถานภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสัมพันธ์กับสถานภาพทางธุรกิจและบทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง 'สถานภาพและบทบาท การสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียง' นี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กำหนดแบบแผนการวิจัย เป็นการวัดผลครั้งเดียว (One Shot Study) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากร

การศึกษาคั้งนี้เป็นการสำรวจข้อมูล จากผู้บริหารที่เป็นเจ้าของหรือบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียง จำนวน ๓๙ ชื่อฉบับ โดยศึกษาสำรวจ สัมภาษณ์ ฉบับละ ๑ คน รวมจำนวน ๓๙ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น โดยแบ่ง ออกเป็น ๕ ส่วนดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสื่อ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียง จำนวน ๙ ข้อโดยกำหนดรูปแบบของคำตอบทั้งแบบ เลือกได้เพียงคำตอบเดียว (Best Answer) และ เลือกได้หลายคำตอบ (Multiple Response)

ส่วนที่ ๒ สถานภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียง จำนวน ๑๐ ข้อ โดยกำหนดรูปแบบของคำตอบทั้งแบบ เลือกได้เพียงคำตอบเดียว และเลือกได้หลาย คำตอบ

ส่วนที่ ๓ ลักษณะและการดำเนินงาน ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียง

จำนวน ๘ ข้อ โดยกำหนดรูปแบบของคำตอบ ทั้งแบบเลือกได้เพียงคำตอบเดียว และเลือกได้ หลายคำตอบ

ส่วนที่ ๔ บทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของประชาชนในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียง

จำนวน ๒๒ ข้อแบบสอบถามในส่วนนี้ กำหนดรูปแบบคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณ ค่า ๕ ระดับ (Likert's Scale)

เกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย

๑ คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด

๒ คะแนน หมายถึง น้อย

๓ คะแนน หมายถึง ปานกลาง

๔ คะแนน หมายถึง มาก

๕ คะแนน หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนน

๑.๐๐ - ๑.๕๐ หมายถึง

มีความสำคัญในระดับ น้อยที่สุด

๑.๕๑ - ๒.๕๐ หมายถึง

มีความสำคัญในระดับ น้อย

๒.๕๑ - ๓.๕๐ หมายถึง

มีความสำคัญในระดับ ปานกลาง

๓.๕๑ - ๔.๕๐ หมายถึง

มีความสำคัญในระดับ มาก

๔.๕๑ - ๕.๐๐ หมายถึง

มีความสำคัญในระดับ มากที่สุด

ส่วนที่ ๕ ความเห็นและแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ จำนวน ๕ ข้อ โดยกำหนดรูปแบบของคำตอบทั้งแบบเลือกได้เพียงคำตอบเดียว เลือกได้หลายคำตอบ ทั้งนี้กำหนดรูปแบบเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended) เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

๑. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามและข้อบ่งชี้ของสถานภาพ และบทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของประชาชน จากตำรา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ ในการสร้างแบบสอบถามเป็นรายชื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในทุกด้าน

๒. นำแบบสอบถามที่สร้างให้ผู้เชี่ยวชาญ (ประกอบด้วยนักวิชาการและนักวิชาชีพด้านนิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์) ตรวจสอบเนื้อหาและหาความเที่ยงตรงของคำถาม (Content Validity) เพื่อขอรับข้อเสนอมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

๓. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงเนื้อหาและภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปดำเนินการทดสอบก่อนเก็บข้อมูลจริง (Pilot Study) กับกลุ่มผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๕๐ ชุด เพื่อให้แน่ใจว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจในแบบสอบถามอย่างชัดเจน และเพื่อทราบข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่าง

๔. นำแบบสอบถามมาทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามในส่วนที่ ๔ ตามสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ซึ่งผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามส่วนที่ ๔ มีค่าเท่ากับ ๐.๗๑๑๙ นำผลการทดสอบและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่าง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเพื่อประมวลสรุปและขอความเห็นชอบก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๕. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

กระบวนการขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

๑. ประสานงานกับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการเก็บข้อมูล

๒. ผู้วิจัยนำเสนอแบบสอบถามพร้อมหนังสือแนะนำตัวไปเพื่อติดต่อขอความร่วมมือเก็บข้อมูลด้วยตนเองยังสำนักงานของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

๓. ดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งถ่ายภาพสภาพการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์สถานภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ผลการวิจัยเชิงสำรวจ นำข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารหนังสือพิมพ์ในท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๓๙ คน รวมทั้งสิ้นจำนวน ๓๙ ชุด ที่รวบรวมได้มาดำเนินการต่อไปดังนี้

๑. การตรวจสอบข้อมูล (Editing)

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อคัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

๒. การลงรหัส (Coding) สำหรับคำถามปลายปิด (Close-ended) ตามรหัสที่ได้กำหนดไว้ ส่วนคำถามปลายเปิดนำมาจัดกลุ่มคำตอบและรวบรวมคำตอบให้เป็นในทิศทางที่สอดคล้องกันตามเกณฑ์การจัดกลุ่มก่อนนำข้อสรุปที่ได้มาเป็นแนวทางในการลงรหัสต่อไป

๓. การประมวลผล นำข้อมูลที่ได้ลงรหัสแล้วมาวิเคราะห์โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

๓.๑ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๓.๒ สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบด้วยค่าไค-สแควร์ (Chi-square) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเรื่องสถานภาพและบทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นใน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

๑. สถานภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการสำรวจที่ตั้งของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดที่มีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ ๕๐ ปีขึ้นไป การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ในส่วนที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีนั้นพบว่า มีวุฒิการศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์มากที่สุด ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นบรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา มีอายุการทำงานตั้งแต่ ๓๐ ปีขึ้นไป โดยได้รับรายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท นอกจากนี้สถานภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังไม่สามารถดำรงอยู่ได้โดยการประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์เพียงอย่างเดียวแต่ มักจะต้องประกอบวิชาชีพอื่นควบคู่ไปด้วย อาทิ การทำธุรกิจสื่ออื่นหรือทำการค้าพาณิชย์ ส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวให้แก่หนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ส่วนกลาง โดยได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ดีมากและมีรายได้เพิ่มขึ้นเดือนละ ๕๐,๐๐๐ บาท ส่วนการประกอบธุรกิจสื่ออื่นควบคู่ไปด้วยนั้นพบว่า ส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจเว็บไซต์ หนังสือพิมพ์มาแล้วเป็นเวลา ๔ ปี

ผลการสำรวจพบอีกว่า ผู้ประกอบวิชาชีพส่วนใหญ่เป็นผู้ที่รักในงานทางด้านหนังสือพิมพ์ จะเห็นได้ว่าผู้บริหารหนังสือพิมพ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทำงานหนังสือพิมพ์มาตั้งแต่แรก

เพราะรักและสนใจงานด้านนี้ และแม้งานหนังสือพิมพ์จะไม่ทำให้เกิดผลกำไรมากนัก แต่นักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นก็ยังคงมุ่งมั่นในการผลิต รายได้หลักของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นยังคงมาจากการโฆษณาเป็นอันดับแรก และรองลงมาคือ รายได้จากยอดขาย ลักษณะของหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นหนังสือพิมพ์แทบลอยด์ (เล่มเล็ก) พิมพ์ ๔ สีด้วยกระดาษปอนด์ขาว เป็นภาษาไทย มีความหนาของหนังสือพิมพ์โดยเฉลี่ย ๑๓-๑๖ หน้า มีวาระการเผยแพร่เป็นรายปักษ์ (๑๕ วัน) ราคา ๑๐ บาท ใช้วิธีการวางแผงจัดจำหน่ายภายในอำเภอและจังหวัดอันเป็นที่ตั้งของหนังสือพิมพ์และจังหวัดใกล้เคียง โดยมียอดผลิต ๓,๐๐๐ ฉบับ ใช้ต้นทุนการผลิตประมาณ ๑๕ บาทต่อหนึ่งฉบับจำหน่าย ๒,๐๐๐ ฉบับ และอีกนั้นต้นทุนการประมาณ ๑,๐๐๐ ฉบับ อีกทั้งยังมีลักษณะเป็นวิสาหกิจส่วนบุคคล (กิจการครอบครัว) มีการแบ่งสายงานทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการในสัดส่วนเท่า ๆ กัน มีจำนวนบุคลากรที่ทำงานเต็มเวลาทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นผู้สื่อข่าวคอลัมน์นิสต์ ช่างภาพ ฝ่ายออกแบบจัดหน้า และฝ่ายพิสูจน์อักษรเพียง ๑-๓ คน และส่วนใหญ่ไม่มีหลักเกณฑ์ในการจ่ายค่าตอบแทนรวมทั้งไม่มีสวัสดิการ นอกจากนี้ยังพบว่าแทบทุกฉบับได้มีการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในองค์กรโดยนำมาใช้ในการตรวจแก้ไขต้นฉบับ (Copy Editing) และการจัดหน้า จัดรูปเล่มสำหรับการส่งเสริมการขายหนังสือพิมพ์นั้น ส่วนใหญ่เป็นการอภิบาลนันทนาการจากแหล่งข่าวและผู้ประกอบการที่มีศักยภาพลงโฆษณา โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักเป็นข้าราชการ ส่วนราชการ

และองค์กรปกครองท้องถิ่นผลการวิจัยยังพบอีกว่าผู้ประกอบการเป็นสมาชิกองค์กรหรือเครือข่ายวิชาชีพหนังสือพิมพ์ เนื่องจากเห็นว่าเป็นประโยชน์ และใช้ความเป็นสมาชิกในการสนับสนุนงานหนังสือพิมพ์ สถานภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในระดับเพียงแค่ว่าสามารถดำรงกิจการอยู่ได้เท่านั้น เนื่องจากไม่มีโรงพิมพ์เป็นของตนเองทำให้มีต้นทุนการผลิตสูงเพราะต้องจ้างโรงพิมพ์เกือบทั้งหมด

๒. บทบาทการสื่อสารเพื่อความ เป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

จากการสำรวจบทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นต่อท้องถิ่นเมื่อจำแนกตามโอกาสในการรายงานข่าว/บทความ เพื่อสร้างความเข้าใจในท้องถิ่นพบว่า ส่วนใหญ่มีโอกาสในการรายงานข่าว/บทความ เพื่อสร้างความเข้าใจในท้องถิ่นเป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๑

ขณะที่มีโอกาสในการช่วยแก้ไขความขัดแย้งในท้องถิ่น พบว่า ส่วนใหญ่มีโอกาสในการช่วยแก้ไขความขัดแย้งในท้องถิ่นเป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๓ เมื่อจำแนกการเผชิญสถานการณ์ที่บั่นทอนจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อพบว่า รูปแบบของการปฏิบัติที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเคยปฏิบัติในรอบ ๕ ปีที่ผ่านมา ได้แก่ เคยไปร่วมรับประทานอาหารเป็นการส่วนตัว หรือไปงานสังสรรค์วันเกิดของแหล่งข่าว คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๙ ละเว้นการนำเสนอเรื่องราวด้านลบของแหล่งข่าวที่คุ้นเคย และลงข่าวให้แหล่งข่าวที่รู้จักก่อนแหล่งข่าวที่ไม่รู้จัก/ไม่สนิทสนม เท่ากัน

คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๓ นำประเด็นข่าวที่จะลงตีพิมพ์ไปปรึกษาแหล่งข่าวที่ตกเป็นข่าว คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๖

เมื่อจำแนกตามแนวทางการปฏิบัติกรณีตีพิมพ์ชื่อ - นามสกุลแหล่งข่าวคลาดเคลื่อนพบว่า ส่วนใหญ่ขอภัยแหล่งข่าวและผู้อ่านในเล่มถัดไป ตักเตือนทีมงานให้ระวัง คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๑ ด้านแนวทางการปฏิบัติกรณีความสัมพันธ์ของดารา พบว่า ส่วนใหญ่ลงแก้ไขเพื่อเป็นการขอโทษ คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๒

ส่วนแนวทางการปฏิบัติกรณีการแถลงข่าวสินค้าใหม่ พบว่า ส่วนใหญ่นำเสนอข่าวสินค้าใหม่ คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๓ โดยส่วนใหญ่นำเสนอในลักษณะการเปรียบเทียบกับสินค้าที่มีอยู่แล้ว เสนอตามจริงทุกฝ่าย คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๓ ด้านแนวทางการปฏิบัติกรณีขอร้องให้เสนอข่าว พบว่า ส่วนใหญ่นำเสนอทั้งส่วนของชุมชนและแหล่งข่าว คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๔

สำหรับแนวทางการปฏิบัติกรณีคะแนนสอบที่ไม่เป็นธรรมของนักเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ตีพิมพ์สถิติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๖ ขณะที่แนวทางการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมพบว่า ส่วนใหญ่สอบถามและหาข้อมูลเพิ่มเติมก่อนนำเสนอ คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๖

ส่วนแนวทางการปฏิบัติกรณีโครงการบรรเทาผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม พบว่า ส่วนใหญ่นำเสนอข่าวที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๓ เมื่อจำแนกตามโอกาสในการรายงานข่าวสารด้านเศรษฐกิจและธุรกิจท้องถิ่นพบว่า ส่วนใหญ่รายงานเป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๗ รายงานบ้างเป็นครั้งคราว คิดเป็น

ร้อยละ ๔๖.๒

สำหรับโอกาสในการรายงานข่าวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการเกษตรพบว่า ส่วนใหญ่รายงานบ้างเป็นครั้งคราว คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๔ ด้านโอกาสในการนำเสนอเรื่องราวด้านศิลปวัฒนธรรมและความบันเทิง พบว่า ส่วนใหญ่รายงานบ้างเป็นครั้งคราว และมีเป็นประจำ เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒ เมื่อจำแนกตามการเป็นหนังสือพิมพ์ต้นแบบให้ฉบับอื่นนำเสนอตาม พบว่า ส่วนใหญ่เคยมีบ้าง แต่ไม่บ่อยนัก คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๕

เมื่อจำแนกตามการรายงานข่าวที่มีผลกระทบต่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พบว่า ส่วนใหญ่เคยมีบ้าง แต่ไม่บ่อยนัก คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๐ โดยผลของการเปลี่ยนแปลงพบว่า ส่วนใหญ่ชาวบ้านผู้เกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๘ และเมื่อจำแนกตามการส่งผลงานข่าวเชิงสืบสวนเข้าประกวด พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยส่งผลงานข่าวเชิงสืบสวนเข้าประกวด คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๑ เคยส่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓ เคยและได้รับรางวัล คิดเป็นร้อยละ ๗.๗ โดยเป็นรางวัลผลงานข่าวเชิงสืบสวน ๑ จากรางวัลสมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย จำนวน ๒ คน และรางวัลจากองค์การนิรโทษกรรมสากล ประเทศไทย (องค์การแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย) จำนวน ๑ คน

ด้านเหตุผลที่ไม่ส่งผลงานข่าวเชิงสืบสวนเข้าประกวด พบว่า ไม่สนใจรางวัล ไม่ประสงค์เข้าประกวด ไม่มีเวลา คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๙ ไม่ได้ทำข่าวเชิงสืบสวน ทำข่าวแนวนี้ น้อยเพราะใช้เวลานาน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๒

ยังไม่พร้อม ผลงานไม่ดีพอ คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๗

เมื่อจำแนกตามกรณีที่ผู้บริหารของหนังสือพิมพ์เคยเผชิญเหตุการณ์ต่อไปนี้ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา พบว่า ส่วนใหญ่ผู้จัดการเมืองหรือพรรคการเมืองขอให้ลงข่าวเชียร์ คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๖ นักการเมืองหรือพรรคการเมืองขอให้ละเว้นการลงข่าวที่มีผลกระทบในทางลบ คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕ ถูกถอดโฆษณาอันเนื่องมาจากการนำเสนอข่าว คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๓ สำนักงานหนังสือพิมพ์ถูกบุกกรุกอันเนื่องมาจากการนำเสนอข่าว คิดเป็นร้อยละ ๙.๙ หากจำแนกตามการถูกคุกคามข่มขู่จากการประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยถูกคุกคามข่มขู่จากการประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๓ และเคยคิดเป็นร้อยละ ๔๘.๗ โดยรูปแบบการคุกคามเกิดขึ้นในลักษณะของตนเอง/ครอบครัวถูกขู่ทำร้าย คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๖ ทรัพย์สินถูกทำลาย คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๖ ถูกทำร้ายร่างกาย คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๓

สำหรับแนวทางการแก้ไขสถานการณ์ถูกทำร้ายร่างกาย พบว่า ส่วนใหญ่แจ้งความ/ร้องเรียนเจ้าหน้าที่บ้านเมือง คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๔ ดำเนินการต่อไป/ปฏิเสธไม่ยินยอมต่อการคุกคาม คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๒ ระมัดระวังตัวและติดต่อผู้ใหญ่ให้ช่วยไกล่เกลี่ย เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๑

นอกจากนี้จากการสำรวจ ผลการศึกษาจะแนบความโดดเด่นของเนื้อหาต่าง ๆ พบว่า ประเภทของเนื้อหาที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ความสำคัญเรียง

ตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ภาพข่าว ($\bar{X}=3.87$) ข่าวการเมือง ($\bar{X}=3.79$) ข่าวสิ่งแวดล้อมสาธารณสุข ($\bar{X}=3.64$) ข่าวเศรษฐกิจธุรกิจ ($\bar{X}=3.31$) สก๊อปหรือรายงานพิเศษ ($\bar{X}=3.31$) ข่าวสารจากองค์กรอื่น ($\bar{X}=3.13$) ข่าวการศึกษา ($\bar{X}=3.00$) คอลัมน์แสดงความคิดเห็น ($\bar{X}=2.96$) ข่าวศิลปวัฒนธรรม ($\bar{X}=2.85$) ข่าวอาชญากรรม ($\bar{X}=2.77$) ข่าวกีฬา ($\bar{X}=2.28$) คอลัมน์ร้องทุกข์ชาวบ้าน ($\bar{X}=3.49$) บทความหรือเรื่องจากผู้อ่าน ($\bar{X}=2.21$) ปกิณกะ ($\bar{X}=2.08$) การตุนล้อการเมือง ($\bar{X}=1.46$) และข่าวอื่น ๆ ($\bar{X}=0.28$) ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามการมององค์การหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นสถาบันเพื่อสังคม คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๗ เป็นเวทีสาธารณะของทุกคน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๙ เป็นที่พึ่งพิงของผู้คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐ เป็นสุนัขเฝ้าบ้านและครูผู้ให้ความรู้ เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๓

๓. สถานภาพทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการสำรวจการสมัครตำแหน่งทางการเมืองทั้งระดับชาติหรือระดับท้องถิ่นของผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยมีการสมัครตำแหน่งทางการเมืองทั้งระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๕ และเคยสมัครตำแหน่งทางการเมืองทั้งระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น คิดเป็น

ร้อยละ ๒๐.๕ โดยเคยดำรงตำแหน่ง สมาชิก
สภาเทศบาล และตำแหน่งทางการเมืองอื่น ๆ
(สมาชิกสภาเขต) คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๘

การนำรายได้จากตำแหน่งทางการเมือง
มาจุนเจือธุรกิจหนังสือพิมพ์ พบว่า ส่วนใหญ่
ไม่เคยนำรายได้จากตำแหน่งทางการเมืองมา
จุนเจือธุรกิจหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐
และเคยคิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐ สำหรับแนวทาง
การดำเนินการตามมาตรา ๔๘ พบว่า ส่วน
ใหญ่แสดงเจตนาวางมือจากงานการเมืองทุก
ตำแหน่งเพื่อทำงานหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น คิดเป็น
ร้อยละ ๑๐๐ ส่วนผลกระทบของกฎปฏิรูปการ
เมืองและสื่อต่อธุรกิจหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น พบว่า
ส่วนใหญ่มีผลกระทบ คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๐
และไม่มีผลกระทบใดเลย คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๐
โดยเหตุผลที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการปฏิรูป
การเมืองและสื่อ พบว่า ส่วนใหญ่วางตัวเป็น
กลางไม่ยุ่งการเมืองนำเสนอความจริง คิดเป็น
ร้อยละ ๕๐.๐ ทั้งนี้จากการจำแนกตามเหตุผล
ที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิรูปการเมืองและสื่อ
พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพราะสื่อแข่งขันรุนแรงขึ้น
คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐ เสรีภาพในการแสวงหา
ข่าวสารเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๐ เปิด
โอกาสให้เป็นเจ้าของสื่ออื่นได้ง่ายขึ้น คิดเป็น
ร้อยละ ๑๖.๐ ต้องเพิ่มเงินลงทุนและค่าใช้จ่าย
คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐ ถูกตรวจสอบจากประชาชน
มากขึ้นและหน้าที่ผู้ตรวจสอบสะดวกเข้มข้นเท่า
กัน คิดเป็นร้อยละ ๖.๐

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของ

สถานภาพการดำรงอยู่ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่
มีต่อสถานภาพเชิงธุรกิจของหนังสือท้องถิ่นใน
ภาคตะวันออก พบว่า สถานภาพการดำรงอยู่
ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออก มี
ความสัมพันธ์กับการที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นใน
ภาคตะวันออกมีสถานภาพเชิงธุรกิจในระดับ
เข้มแข็งมีทั้งสิ้น ๔ ปัจจัย ได้แก่ การมีภูมิหลัง
การศึกษาในสาขาเศรษฐศาสตร์หรือวารสารศาสตร์
การดำเนินงานกิจการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภายใต้
รูปแบบการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล การมี
วาระเผยแพร่ต่อรอบไม่เกิน ๑๕ วัน และ
การยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อ โดยมีราย
ละเอียดของผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย
ดังนี้

๑. ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง
การมีภูมิหลังการศึกษาสายนิเทศศาสตร์กับ
สถานภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาค
ตะวันออก พบว่า การมีภูมิหลังการศึกษาสาย
นิเทศศาสตร์ของผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น
ในภาคตะวันออก มีความสัมพันธ์กับการที่
หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกมีสถานภาพ
เชิงธุรกิจในระดับเข้มแข็งอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ($X^2=2.32, p.0.04$) โดย
เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสถานภาพความ
เข้มแข็งที่ระดับร้อยละ ๒๙.๔๐ ซึ่งสอดคล้องกับ
แนวคิดทฤษฎี Learning Domain or Taxonomy
The Three Types of Learning ของบลูมและคณะ
(Bloom et. al., 1985) ที่ได้กล่าวว่า เมื่อบุคคลได้
เรียนรู้ก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ ๓ ระดับคือ
ด้านความรู้ (Cognitive-knowledge Domain) ด้าน
ทัศนคติ (Affective Domain) และด้านทักษะ

(Psychomotor-skills Domain) หรือ KAP โดยเมื่อผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงใต้สำเร็จการศึกษาสายนิเทศศาสตร์ก็จะเป็นผู้ที่มีความรู้ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติตามแนวคิดของบลูมข้างต้นทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างกว้างขวาง และสอดคล้องกับที่อาร์ดา เทอดธรรมคุณ (๒๕๔๗) ได้ทดสอบสมมติฐานจากการวิจัย พบว่า ภูมิหลังของผู้สื่อข่าวทางด้านระดับการศึกษา รายได้ ประสบการณ์การทำงาน และประเภทหนังสือพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไทย อีกทั้งพัชรินทร์ พลายุทธทรัพย์ (๒๕๓๙) ก็พบว่าบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ข่าวการเมือง อาจารย์ผู้สอนวิชาการหนังสือพิมพ์และนักข่าวหนังสือพิมพ์สายการเมืองเห็นว่า นักข่าวหนังสือพิมพ์สายการเมือง ควรมีความรู้และทักษะที่พึงประสงค์ด้านความรู้เฉพาะด้าน ด้านทักษะการแสวงหาข่าวและรวบรวมข้อเท็จจริง และด้านทักษะการสื่อข่าวและเขียนข่าวเป็นอย่างสูง รวมถึงบำรุง สุขพันธ์ (๒๕๔๙) ยังพบอีกว่า ผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่รวมทั้งผู้สื่อข่าว ยังขาดการศึกษาวิชาด้านสื่อมวลชน ทำให้ไม่สามารถชัดเจนในจุดยืนในฐานะสื่อมวลชนได้ มั่นคง นัก โดยผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นแม้ส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรง ถ้าแสวงหาข่าวสารความรู้เรื่องต่าง ๆ ก็จะสามารถเพิ่มศักยภาพตนเองในการที่จะเป็นผู้นำทางความคิดเห็น หรือเป็นสื่อกลางของประชาชนที่มีประสิทธิภาพได้นอกจากนี้ พัฒนา ไตรวาริน

บรรณาธิการและบรรณาธิการบริหาร หนังสือพิมพ์ตราดเดลี จังหวัดตราด (สัมภาษณ์, ๒๖ กันยายน ๒๕๕๒) ยังได้กล่าวถึงปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานทำหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นว่า ปัญหาที่พบของหนังสือพิมพ์ตราดเดลี คือด้านบุคลากรที่จัดทำหนังสือพิมพ์ มีปริมาณน้อยและไม่ได้ศึกษาด้านวารสารศาสตร์มาโดยตรง จึงไม่มีความรู้ในด้านนี้มากพอที่จะทำงานตามปรัชญาวิชาชีพวารสารศาสตร์ให้สมบูรณ์ได้

๒. ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพนิติบุคคลของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงใต้กับสถานภาพการดำรงอยู่ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า การดำเนินกิจการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภายใต้รูปแบบการจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับการที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีสถานภาพเชิงธุรกิจในระดับเข้มแข็งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ($X^2 = 2.57, p. 0.03$) โดยเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสถานภาพความเข้มแข็งที่ระดับร้อยละ ๑๘.๕๐ ซึ่งสอดคล้องกับแฟรงค์ ดับบลิว รัคเกอร์ และ เฮอร์เบิร์ตลี วิลเลียมส์ (Rucker, & Williams, 1974) กล่าวว่า การดำเนินธุรกิจหนังสือพิมพ์รูปแบบที่เอกชนเป็นเจ้าของ (Individual Ownership) เจ้าของหนังสือพิมพ์มักทำหน้าที่เป็นบรรณาธิการ เป็นผู้จัดการ และทำหน้าที่อื่น ๆ ด้วยถ้าจำเป็น การที่เจ้าของเป็นผู้ควบคุมดูแลกิจการทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียวเช่นนี้ ทำให้เจ้าของมีอำนาจการตัดสินใจสูงไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจ หรือด้านนโยบายทางการบรรณาธิการ (Editorial Policy) ดังนั้น ความ

สำเร็จหรือล้มเหลวของการดำเนินธุรกิจจึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารงานและความน่าเชื่อถือ (Credit) ในตัวเจ้าของหนังสือพิมพ์แต่เพียงผู้เดียวซึ่งสอดคล้องกับทศพล คุ่มสุพรรณ (๒๕๕๑) พบว่า การบริหารองค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในเขตภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นองค์กรแบบไม่เป็นทางการ (Informal Organization) มีการบริหารงานแบบเจ้าของคนเดียว ยังคงเป็นการดึงบุคคลใกล้ชิด อาทิ บุคคลในครอบครัวและเพื่อนมาทำงานหนังสือพิมพ์ร่วมกัน เป็นระบบการบริหารงานแบบครอบครัวและ วิจิตรา ไสรินทร์ (๒๕๔๗) ยังพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นพิษณุโลก ประกอบด้วยหลายปัจจัยทั้งด้านเงินทุนและเทคโนโลยี เจ้าของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ผู้อ่าน ผู้ลงโฆษณา ผู้จัดการจำหน่าย กฎหมายและรัฐบาล บุคลากร ชุมชนและสมาคมสาธารณชนและคู่แข่งโดยปัจจัยด้านเจ้าของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นพบว่าส่วนใหญ่อยู่รอดได้เนื่องจากมีการบริหารงานแบบเจ้าของคนเดียว (Individual Ownership) นอกจากนี้เหตุผลที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถดำเนินกิจการภายใต้รูปแบบวิสาหกิจส่วนบุคคลมีการบริหารงานแบบเจ้าของคนเดียว ได้อย่างมีประสิทธิภาพน่าจะมาจากผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า ผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะประกอบธุรกิจสื่ออื่นควบคู่ไปด้วย โดยการประกอบธุรกิจอื่น (ที่ไม่ใช่ธุรกิจสื่อมวลชน) ควบคู่ไปด้วยนั้น พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจค้าขาย ผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงนำรายได้จากการค้าขายมาอุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้กิจการสามารถดำรงอยู่ได้ต่อไป

๓. ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างวาระการเผยแพร่หนังสือพิมพ์กับสถานภาพของหนังสือพิมพ์ พบว่า การมีวาระการเผยแพร่ต่อรอบไม่เกิน ๑๕ วัน มีความสัมพันธ์กับการที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีสถานภาพเชิงธุรกิจในระดับเข้มแข็งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ($X^2 = 1.79, p. 0.03$) โดยเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสถานภาพความเข้มแข็งที่ระดับร้อยละ ๑๘.๕๐

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Peter M. Sandman (1976, p. 237) ที่ได้ให้ความหมายของหนังสือพิมพ์อย่างกว้าง ๆ ว่า "เป็นสิ่งพิมพ์ที่ไม่เย็บเล่ม ออกเป็นรายประจำสัปดาห์เสมอเสนอข่าวสารด้วยตัวหนังสือและภาพ" อีกทั้ง Other Groth ชาวเยอรมัน ได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาหนังสือพิมพ์ไว้ดังนี้คือ (Bitner, 1976, p.19) ต้องพิมพ์เป็นรายประจำสัปดาห์เสมอ และต้องมีเวลาห่างกันไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละครึ่ง ต้องผลิตโดยกรรมวิธีการพิมพ์ด้วยเครื่องจักรกล ต้องเป็นสิ่งพิมพ์ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนซื้ออ่านได้ ต้องมีเนื้อหาหลายอย่างและเป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับสาธารณชนทั่วไปและจะต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาในลักษณะเป็นองค์กรหนึ่ง

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ประสาน สุกใส (๒๕๔๙) กล่าวว่าหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นหรือหนังสือพิมพ์ส่วนภูมิภาคส่วนใหญ่มีลักษณะรวม ๆ ที่คล้ายคลึงกันและสิ่งที่เป็นจุดอ่อนของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นก็คือ ความไม่ชัดเจนของการตีพิมพ์ว่าเป็นรายวันหรือราย

สับดาห์ การไม่มีกลุ่มเป้าหมายผู้อ่านที่ชัดเจน ตลอดจนขาดการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และทีมงาน ทำให้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นขาดการยอมรับและเชื่อถือจากสังคมและผู้อ่าน ทำให้ไม่สามารถสร้างฐานผู้อ่านให้เพิ่มขึ้นได้โดยถ้าหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นแก้ไขจุดอ่อนข้างต้นได้ก็จะสามารถแสดงบทบาทต่อท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับภัทรธิดา รัตนวราหะ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ดาวแปดริ้ว จังหวัดฉะเชิงเทรา (สัมภาษณ์, ๙ ตุลาคม ๒๕๕๒) ที่ได้กล่าวถึงการแก้ปัญหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นว่าคู่แข่งของหนังสือพิมพ์ดาวแปดริ้วก็คือสื่อกระแสหลักโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง ดังนั้นการกำหนดวาระการพิมพ์เผยแพร่ให้มีความถี่เพิ่มมากขึ้นเพื่อแข่งขันในเรื่องเวลาในการเสนอข่าวก็จะทำให้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นสามารถอยู่รอดได้

๔. ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อ กับสถานะภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นพบว่า การยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อมีความสัมพันธ์กับการที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีสถานะภาพเชิงธุรกิจในระดับเข้มแข็งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ($X^2 = 2.23, p. 0.04$) โดยเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสถานะภาพความเข้มแข็งที่ระดับร้อยละ ๑๗.๑๐ จากผลการวิจัยในครั้งนี้ข้างต้นที่พบว่าการมีภูมิหลังการศึกษาศาสตรบัณฑิตมีความสัมพันธ์กับการที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีสถานะภาพเชิงธุรกิจในระดับเข้มแข็งทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้บริหารสื่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียง

หลังการศึกษาศาสตรบัณฑิตจะได้รับการหล่อหลอมให้มีจรรยาบรรณวิชาชีพระหว่างที่ศึกษาจึงทำให้มีความตระหนักถึงจรรยาบรรณวิชาชีพตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๔๑ หมวดที่ ๓ ที่ว่าด้วยจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ซึ่ง ระบุไว้ว่าต้องไม่ประพฤติปฏิบัติกรใด ๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ ต้องไม่ทอดทิ้งหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ไม่ชอบธรรมและต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่า หรือผลประโยชน์ใด ๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้านซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของสุกัญญา บุรณเดชาชัย (๒๕๕๐) พบว่าผู้อ่านหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในด้านความรับผิดชอบและจริยธรรมของหนังสือพิมพ์มากที่สุด น่าจะมาจากความต้องการที่จะให้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีจริยธรรมเพื่อจะได้ปฏิบัติหน้าที่ของสื่อได้อย่างถูกต้องเที่ยงธรรม จริยธรรมของสื่อเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับจักรกฤษณ์ แววดคล้ายหงส์ บรรณาธิการและบรรณาธิการบริหาร หนังสือพิมพ์ประชาชาติ จังหวัดตราด (สัมภาษณ์, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๒) กล่าวว่า ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานทำหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เนื่องจากการที่หนังสือพิมพ์ประชาชาติ เน้นข่าวสืบสวนซึ่งเป็นการปฏิบัติ

ตามหน้าที่และจรรยาบรรณของนักข่าว จึงมัก
มีปัญหากับผู้ที่เกี่ยวข้องในข่าว ถูกซื้อเก็บจาก
กลุ่มผู้มีอิทธิพล และโดนขู่ทำร้ายร่างกายบ่อยครั้ง
อีกทั้งประสิทธิ์ แสงรุ่งเรือง เจ้าของและ
บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ชายแดนจังหวัด
สระแก้ว (สัมภาษณ์, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๒)
กล่าวว่าหนังสือพิมพ์ชายแดนเป็นหนังสือพิมพ์
ที่ผลิตเองโดยคนคนเดียวไม่มีทุนอื่นอุดหนุน
จึงทำให้ประสบปัญหาในด้านต้นทุนการผลิตที่
สูงขึ้นอันเป็นผลมาจากปัญหาเศรษฐกิจใน
ปัจจุบันและด้วยการยึดมั่นในจรรยาบรรณใน
การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ชายแดน
เจ้าของหนังสือพิมพ์จึงถูกคุกคามจากผู้มี
อิทธิพลในพื้นที่ เพื่อไม่ให้หนังสือพิมพ์นำเสนอ
ข่าวในด้านลบของกลุ่มผู้มีอิทธิพลอยู่เสมอ
รวมถึงสุรียา กองกะมุด บรรณาธิการและ
บรรณาธิการบริหาร หนังสือพิมพ์ข่าวไท
จังหวัดระยอง (สัมภาษณ์, ๒๕๕๒) ได้กล่าว
ไปในทิศทางเดียวกันว่าปัญหา อุปสรรคในการ
ดำเนินงานของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นนอกจาก
ปัญหาเรื่องเงินที่ไม่ค่อยพอกับรายจ่ายแล้วการ
ที่เป็นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นนั้นอาจก่อให้เกิดผู้
ประสงค์ร้ายขึ้นโดยไม่รู้ตัว เพราะเคยถูกข่มขู่
จากคนที่เสียประโยชน์บางกลุ่มหรือจากนักการ
เมืองและผู้มีอิทธิพลของท้องถิ่น ทำให้เกิด
ความหวาดกลัวในการทำงานและเคยมีการขู่ฆ่า
จากอิทธิพลมืด แต่ก็ด้วยการปฏิบัติหน้าที่เพื่อ
ประชาชนที่ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพมา
ยาวนานจึงทำให้ผ่านจุดนั้นมาได้ด้วยดี ถึงแม้
ว่าจะไม่ได้เป็นนักข่าวของหนังสือพิมพ์ที่มี
ชื่อเสียงเช่นหนังสือพิมพ์รายใหญ่แต่ก็ยังคง

รักษาไว้ซึ่งจรรยาบรรณของนักหนังสือพิมพ์เป็น
อย่างดียิ่ง เพราะคำนึงถึงคุณธรรมและจรรยาบรรณ
ตลอดเวลาว่าสิ่งใดควรทำไม่ควรทำ

ซึ่งสอดคล้องกับอารดา เทอดธรรมคุณ
(๒๕๔๗) ศึกษาวิจัยเรื่อง "ความตระหนักของ
ผู้สื่อข่าวต่อจรรยาบรรณวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไทย"
เพื่อศึกษาถึงระดับความตระหนักของผู้สื่อข่าว
หนังสือพิมพ์ไทยต่อจรรยาบรรณวิชาชีพ ผลการ
วิจัยพบว่า ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ไทยส่วนใหญ่
มีความตระหนักสูง และจินตนา ต้นสุวรรณนนท์
(๒๕๔๑) ยังพบว่า ปัจจัยที่นักหนังสือพิมพ์
ส่วนใหญ่เห็นว่ามีผลต่อการขาดความรับผิดชอบ
ชอบทางจรรยาบรรณของนักหนังสือพิมพ์มากที่สุด
ได้แก่ ปัจจัยในด้านความคลุมเครือของปัญหา
ทางจรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์ รองลงมาคือ
ปัจจัยอันเกิดจากธรรมชาติ ในการดำเนินงาน
ของหนังสือพิมพ์ (ข้อจำกัดด้านเวลา) ปัจจัย
ในด้านมาตรการและกลไกในการตรวจสอบ
ควบคุมกันเองในแวดวงวิชาชีพหนังสือพิมพ์
ไม่มีประสิทธิภาพ และปัจจัยในด้านผู้อ่านตาม
ลำดับ นอกจากนี้นักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติต่อจรรยาบรรณวิชาชีพหนังสือพิมพ์ใน
ทางบวก โดยเห็นว่าจรรยาบรรณวิชาชีพมี
ประโยชน์ช่วยเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาใน
กรณีที่เกิดปัญหาทางจรรยาบรรณขึ้นและจรรยา
บรรณยังสามารถควบคุมความประพฤติให้นัก
หนังสือพิมพ์มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น
นอกจากนี้ บำรุง สุขพันธ์ (๒๕๔๙) ยังพบอีก
ด้วยว่าปัจจัยที่ผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น
เห็นว่า มีผลต่อบทบาทหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นต่อ
การส่งเสริมความรู้เรื่องการพัฒนาชนบทตาม

แนวยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่ ปัจจัยเรื่องต้นทุนการผลิต/รายได้ของหนังสือพิมพ์ มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นว่ามีบทบาทมากที่สุด นั่นคือ ๔.๔๒ รองลงมาได้แก่ จรรยาบรรณวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๘ และอุปกรณ์/เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ย ๔.๓ ตามลำดับ

สรุป

ผลการทดสอบสมมติฐานทั้ง ๔ ข้อข้างต้นของการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและปัญหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และของบรรณาธิการและผู้ประกอบการธุรกิจหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ข้อค้นพบจากงานวิจัยจะทำให้ทุกฝ่ายได้ทราบและตระหนักพร้อมทั้งนำผลการศึกษาดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงด้านการบริหารจัดการและด้านวิชาการวิชาชีพให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อทำหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เข้มแข็งต่อไป นอกจากนี้สำหรับสถาบันการศึกษา ด้านสื่อมวลชน และผู้อ่านแล้วต้องส่งเสริมและกำกับดูแลตรวจสอบให้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทในการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ที่พึงมีต่อท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการพัฒนาสังคม บทบาทในการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาสังคมบทบาทในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และมีส่วนในการทำกิจกรรมเพื่อท้องถิ่นก็จะทำให้นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นสถาบันทางสังคมที่เข้มแข็งทำประโยชน์ได้เต็มศักยภาพเพื่อท้องถิ่นอย่างแท้จริงต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

เมื่อพิจารณาผลการศึกษาวิจัยเรื่องสถานภาพและบทบาทการสื่อสารเพื่อความ เป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

๑. หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรจะต้องพึ่งพาองค์กรกลางที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เช่น สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งชาติในกรณีที่ถูกคุกคามข่มขู่จากอำนาจทางการเมือง ด้วยการร้องเรียนและเรียกร้องความเป็นธรรมต่อสาธารณชนเพื่อคานอำนาจการเมืองและอิทธิพลมืดต่าง ๆ

๒. หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากรในองค์กรอย่างต่อเนื่อง เช่น เข้าร่วมสัมมนาหรืออบรมกับสมาคมวิชาชีพหรือสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถทำประโยชน์ให้กับท้องถิ่นได้ รวมไปถึงการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ และนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

๓. หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรมีนโยบายในการดำเนินงานและปรับปรุงในด้านเนื้อหาที่นำเสนอให้เป็นหนังสือพิมพ์ของท้องถิ่น โดยทำบทบาทหน้าที่เพื่อคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการศึกษาถึงความตระหนักในจริยธรรมวิชาชีพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมทั้งควรศึกษาถึงความตระหนักในจริยธรรมของสื่อมวลชนท้องถิ่นในสาขาอื่น ๆ

เช่น วิทยุชุมชน และเคเบิลทีวี เพื่อเปรียบเทียบถึงข้อแตกต่าง เพื่อพัฒนาสื่อมวลชนท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น

๒. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กรหนังสือพิมพ์และปัจจัยเกี่ยวกับอิทธิพลการเมืองท้องถิ่นและอำนาจมืดต่าง ๆ ว่าส่งผลกระทบต่อจริยธรรมวิชาชีพมากน้อยเพียงใด

๓. ควรศึกษาถึงผู้อ่านและผู้ไม่อ่านหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในแต่ละจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ทราบถึงความต้องการและทัศนคติที่มีต่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจังหวัด

นั้น ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปปรับปรุงหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นต่อไป

๔. ควรศึกษาถึงเหตุผลของผู้ให้การสนับสนุนลงโฆษณาและไม่ลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นให้สามารถอยู่รอดได้

๕. ควรศึกษาวิจัยถึงบทบาทของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือในด้านต่าง ๆ ว่าสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งผลที่ได้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันปรับปรุงหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- จักรกฤษณ์ แวคคล้ายหงส์. (๒๕๕๒, ๑๕ กันยายน). เจ้าของ - บรรณาธิการและบรรณาธิการบริหาร หนังสือพิมพ์ประชาชาติ จังหวัดตราด. สัมภาษณ์.
- จินตนา ตันสุวรรณนนท์. (๒๕๔๑). ปัจจัยที่มีผลต่อการขาดความรับผิดชอบทางจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ในมุมมองของนักหนังสือพิมพ์. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศพล คุ่มสุพรรณ. (๒๕๕๒). ลักษณะการบริหารงานหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในเขตภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสื่อสารมวลชน, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บำรุง สุขพรรณ. (๒๕๔๙). บทบาทหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นต่อการส่งเสริมความรู้เรื่อง การพัฒนาชนบทตามแนวยุทธศาสตร์ชาติ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประสาน สุกใส. (๒๕๔๙). แนวความคิดในการทำหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในลักษณะ city news. ไฟล์สภาคใต้, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๙, หน้า ๒
- ประสิทธิ์ แสงรุ่งเรือง. (๒๕๕๒, ๑๓ ตุลาคม). เจ้าของ - บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ชายแดนจังหวัดสระแก้ว. สัมภาษณ์.
- พัชรินทร์ พลายพูลทรัพย์. (๒๕๓๙). ความรู้และทักษะที่พึงประสงค์สำหรับนักข่าวหนังสือพิมพ์สายการเมือง. ชลบุรี: สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัฒนา ไตรวาริน. (๒๕๕๒, ๒๖ กันยายน). เจ้าของ - บรรณาธิการและบรรณาธิการบริหาร หนังสือพิมพ์ตราดเดลี จังหวัดตราด. สัมภาษณ์.
- ภัทริวิภา รัตนวราหะ. (๒๕๕๒, ๙ ตุลาคม). เจ้าของ - บรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ดาวแปดริ้ว จังหวัดฉะเชิงเทรา. สัมภาษณ์.
- วิจิตรา ไสรินทร์. (๒๕๔๗). การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสื่อสารมวลชน, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุกัญญา บุรณเดชาชัย. (๒๕๕๐). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี. ชลบุรี: ภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรียา กองกะมุด. (๒๕๕๒). เจ้าของ - บรรณาธิการและบรรณาธิการบริหาร หนังสือพิมพ์ข่าวไท จังหวัดระยอง. สัมภาษณ์.

อารดา เทอดธรรมคุณ. (๒๕๔๗). ความตระหนักของผู้สื่อข่าวต่อจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไทย. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาสื่อสารมวลชน, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Bittner, J. R. (1996). *Mass Communication: An Introduction*. New Jersey: Prentice – Hall.

Rucker, F. W., & Williams, H. L. (1974). *Newspaper organization and management*. Ames, IA: The Iowa State University Press.

Sadman, P. M. et al. (1976). *Media: An Introductory analysis of America Mass Communication*. New Jersey: Prentice – Hall.

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

